

KUNNIAMERKIT ja OMISTUSKIRJAT

arvonsa mukaisesti säilöön ja kodissa kunniapaikalle

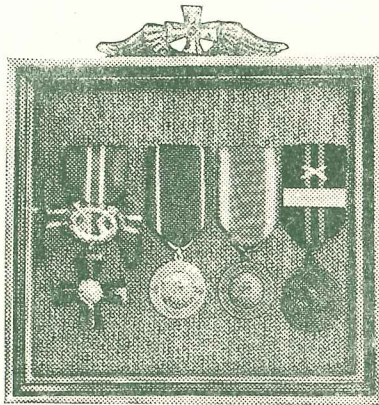
Omistuskirjaksio

Koko 410 x 300 mm. Kannot ovat taipumatonta kovaa pahvia, päällystetty valituissa, hillityn arvokkaissa värisävyissä. Leijona on kultaopotuspaineitu. Sisälehdet ovat kuusenoksakoristeisilla kulmakiinnikkeillä varustetut. Saatavana kahdessa eri asussa. Kansiota seuraa ohjesääntö kunniamerkkien kantamisesta.

N:o 1 koristepäällyksellä mk 69:—
N:o 2 kluuttipäällyksellä „ 142:—

Kunniamerkkikehiö

Koko 210 x 230 mm. Aukko on varustettu lasilla sekä takaa irroitettavalla ja kankaalla päällystetyllä levyllä kunniamerkkien kiinnittämistä varten. Päällystys patinoituneen metallin tapaan vanhanhopean tai pronssin sävyissä. Kehiö on varustettu takatuelle ja ripustinsilmukalla.

N:o 1 leveällä kehyksellä mk 98:—
N:o 2 kapeammalla „ „ 85:—

Kunniamerkkilipas

Lipas on valmistettu parhaita työtapoja noudattaen faneerista ja vahvasta pahvista. Päällystys on nahkajäljittelyä tarkoitukseen sopivissa värisävyissä.

Lippaan kansi on somistettu kultaopotetulla leijonalla. Sisustus on paperikangasta, sekä asianmukaisesti pehmustettu.

N:o 1 210 x 240 mm koristepäällyksellä mk 69:—

N:o 1 210 x 240 mm kluuttipäällyksellä (yhdenmukaisena kansien kanssa . . . mk 126:—

N:o 2 260 x 285 mm koristepäällyksellä mk 84:—

N:o 2 260 x 285 mm kluuttipäällyksellä (yhdenmukaisena kansien kanssa . . . mk 157:—

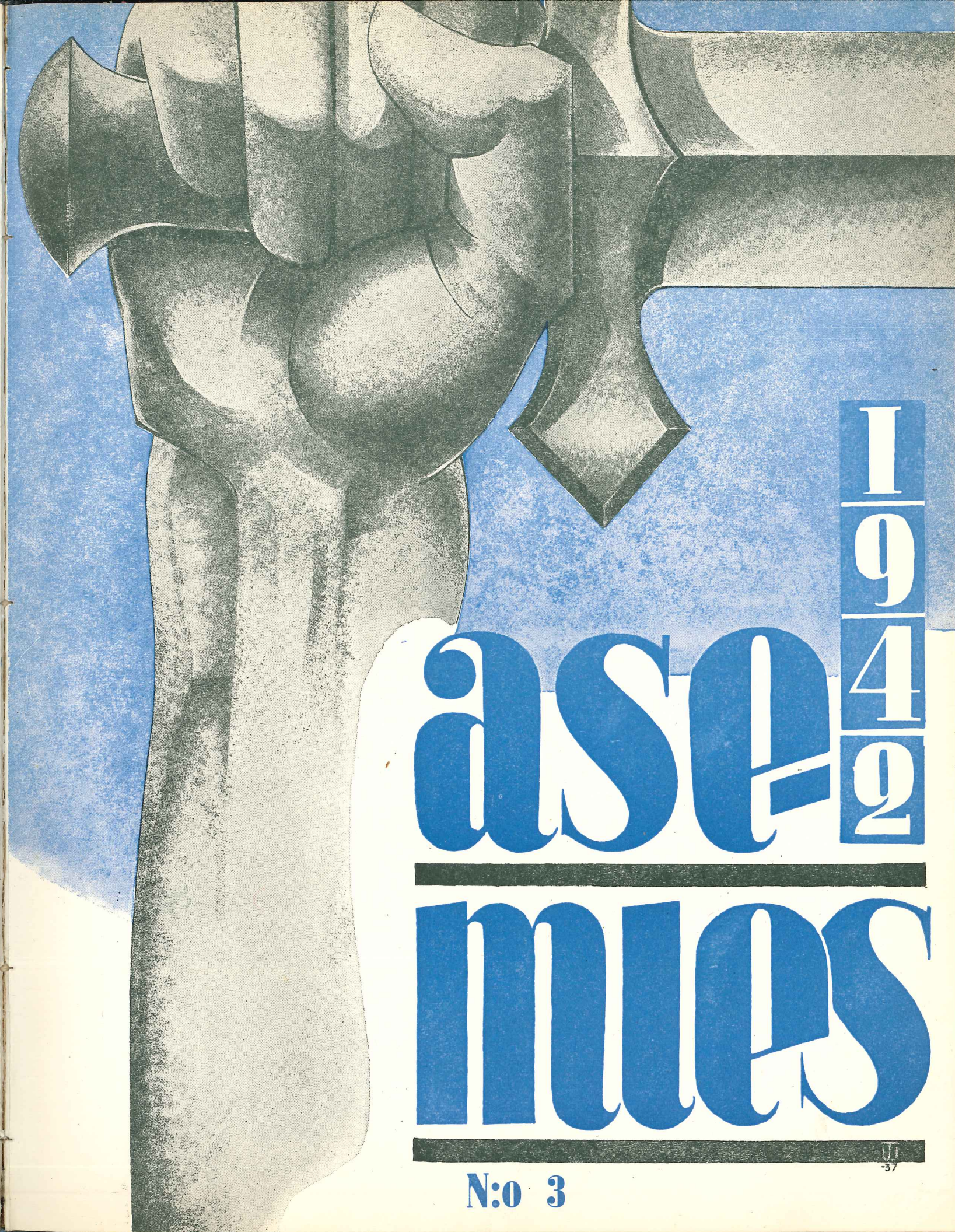
Kustantaja ja tukkumyyjä: KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ SÄILÄ

Helsinki E, Pursimiehenkatu 3, puh. 666 43. Postisiirtotili 6109

Saatavana kirja-, paperi- ja osuuskaupoista, sotilas- ja urheilutarvikkeita myyvistä liikkeistä ja sotilaspukimoista, sekä suoraan kustantajalta.

20:— 1/1 vsk 80:—
1/2 vsk 50:—

Helsinki 1942 . K. F. Puromiehen Kirjapaino O.-Y.

N:o 3

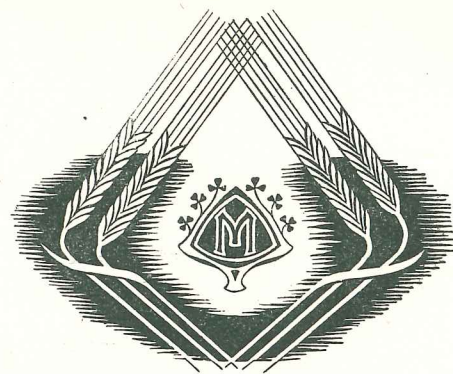
KO

Kemiigrafinen

OSAKYHTIÖ

JOHTAVA KUVALAATTALAITOS

HIETALAHDENRANTA 17
PUH 35480 JA 31382

Parhaan kykymme mukaan

pyrimme aina, vaikeuksista huolimatta, varustamaan arvoisat asiakkaamme ensiluokkaisilla, tuoreilla tavaroilla — jollaisia he jo vuosikymmenien ajan ovat tottuneet saamaan meiltä.

**MAANVILJELIJÄIN
MAITOKESKUS OY.**

Noin 100 myymälää Helsingissä.

SANO SE *painomusteella!*

KIRJAPAINOTYÖT, kuten kirja-, aikakauslehti-, kuva-, nuotti-, liike- ja kaikenlaiset tilapäiset painatukset suoritetaan aistikkaasti ja nopeasti kohtuullisin hinnoin. Tiedustelkaa meidän hintojamme, ennenkuin päätätte, mistä tilaatte tarvitsemanne graafillisen alan tuotteet

K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINO O.Y.

HELSINKI, HIETALAHDENRANTA 17.
PUHELIMET: 33257, 26583 ja 26422

Kirjoittakaa

AKVILAN

musteella

HOTELLI
JYVÄSHOVI

JYVÄSKYLÄ
VAIHDE 1990

Suosittelaa

**POHJOLAN RAUTA
O/Y**

ROVANIEMI

Puhelimet:

Tukkuosasto ja konttori 516,
Myymälä 23

Sähköosoite: Pora

Kasapanos

**raha-
huolienkin
alle!**

Rikastumisen hetki
on nyt koittanut
Teillekin —

**MOTTI-
arvalla**

on Teillä kaikki mahdollisuudet voittaa todella suuria summia, sillä näissä entisen hyvän ajan arpajaisen »voittomotissa» on paljon suuria päävoittoja — kolme 300.000:—, kolme 100.000:— jne. Nyt kiireesti arvan ostoon!

»Miljoonamotista» yhdellä iskulla rikkaaksi:

Arpa 50:—
Arvonta
30. 6. -42.
Joka 5:s
motti on
voittopotti

Järjestää: SUOMEN RESERVIUPSEERILIITTO r.y.
Hoitaa: YLEINEN FINANSSI OY.

3 kpl 300.000:—, 3 kpl 100.000:—,
6 kpl 50.000:—, 20 kpl 10.000:—,
40 kpl 5.000:—, 200 kpl 1.000:—,
1.000 kpl 200:—, 36.000 kpl 50:—.

MOTTI-arpajaiset

Helsinki, Aleksanterink. 19. P. 38 369, 38 437.

Lähetätkää minulle ..... kpl MOTTI-arpoja. Ohessa maksu ..... mk sekä 5:— lähetyskuluja ja 3:— voittoluetteloa varten. Kenttäpostitilaukset postivapaasti. (Kuoreen nimen ja osoitteen lisäksi sana kuponki).

Nimi .....

Osoite .....

Kuponki ja rahat postitettava kirjattuina. Asemies

TYÖN VOIMA

on rintamalla olevien keski-suomalaisen keskuudessa kysytyimpiä lehtiä.

TYÖN VOIMA

on kotirintamalla olevien keskuudessa kysytyimpiä lehtiä.

TYÖN VOIMA

ilmestyy Jyväskylässä kuusi kertaa viikossa iltapäivällä.

Edullinen ilmoittajille • Antoisa tilaajille

Kuvalaatat

kaikkiin kuvittamistarkoituksiin

valmistaa
edullisesti

OY, KASKI & SALONEN

Klicfelaitos

Helsinki, 4. linja 8. Puh. 73 863

TAMPEREEN MEIJERILIIKE

TAMPERE

VIENTIHÖYLÄÄMÖ O.Y. TURKU - Puhelimit 626 ja 3545

- Rakennusaineita
- Ovia
- Ikkunoita
- Puutaloja

KALOISTEN SAHA

Omistaja JOHAN KALOINEN
RENKO - Puh. Ahoinen

VILHO AALTO

TOIJALA
Kahvila ja Leipomoliike

INSTRUMENTARIUM

TAMPERE - Keskustori 5 - Puhelin 5867
Optillinen ja kirurginen erikoisliike

ONNI MÄKIPELKOLA

Puukkotehdas

KAUHAVA

IMATRAN SEUDUN SÄHKÖ O.Y.

Puhelin 202

Valaisee *kotinne*

Korjaa *radionne*

V. Mikkolan

KIINTEIMISTÖKONTTORI

LAHTI - TORINKATU 16
Puhelimit: Konttori 2215, asunto 3636
kesäasunto puh. Simola 20

Välittää maatilojen, kaupunkikiinteistöjen, huviloiden y.m. myyntiä nopeasti ja varmalla asiantuntemuksella

Keväinen tervehdys rintamamiehille ja lotille

ALAJÄRVEN APTEEKKI

Alajärvi

KYRÖNPELTO, KAUPPA OY

Tervajoki

AUG. MARTTILA

Tukkuliike

Helsinki

PERKKO OY.

Helsinki

SALMISEN NAHKATEHDAS

OY

Tampere

H. VAINIONPÄÄ

kauppias

Alavus

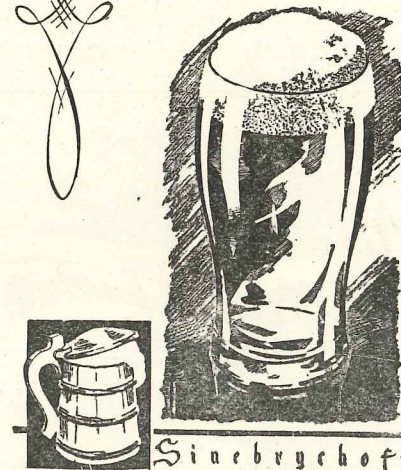
Voinvienti-osuusliike

VALIO r.l.

VELSA OY

Kurikka

Sff PILSNERI
jolla on
PERINTEITÄ

PUIJO

ja

KARHU

tulitikkuja

PORIN TULITIKKUTEHDAS OY.

ASEMIES

Toimittajat majuri P. Huhtala (päätoimittaja) ja vänrikki Otto Siitanen.
 Toimitussihteeri: Väinö J. Vatanen, puh. 66642, kotiin 36819.
 Taloudenhoitaja: vänrikki Eino A. Räsänen.
 Julkaisija: Kustannusosakeyhtiö SÄILÄ (sotaväen alipäällystön omistama kustannusliike).
 Toimituksen ja konttorin osoite: Hiki, Pursimiehenk. 3. Puh. Kassa ja kirjanpito 39900, toimitus 66642 ja ilmoitukset 66643.

24. 6.

1942

Suomen Marsalkka

Seitsemänkymmentäviisi vuotta sitten — 4. 6. 1867 — syntyi Louhisaaren kartanossa Carl Gustaf Emil Mannerheim, vapaaherra, sotilas, valtiomies, vapaan ja itsenäisen Suomen ensimmäinen sotamarsalkka ja Suomen Marsalkka, Suomen itää vastaan käymän kolmen vapaussodan mainehikas, voittoisa ja maailmankuulu johtaja.

Rajattoman kiitollisuutensa ja kunnioituksensa osoitukseksi nimitti Suomen kansa ja sen hallitus sotamarsalkka Mannerheimin hänen 75-vuotispäivänään Suomen Marsalkaksi ja tämän juhlapäivän — kesäkuun 4:nen — Suomen armeijan lippujuhlapäiväksi.

Suomen Marsalkka kasvoi sotilaaksi Suomessa, Haminan suomalaisessa kadettikoulussa ja sota- ja johtajakokemuksensa hän hankki Venäjällä. Venäläis-japanilaisessa sodassa sekä maailmansodassa hän oli vastuullisissa johtajatehtävissä ja siellä oli kohtalo määrännyt hänet kasvamaan niihin tehtäviin, joita isänmaa tuli myöhemmin häneltä vaatimaan. Näitten vuosien aikana hän oppi perinpohjin tuntemaan sen kansan — suomalaisten perivihollisen — jota vastaan Suomen heimo on jo vuosituhannen ajan taistellut. Mitä tällainen tuntemus vihollismaan kansasta sotapäällikölle merkitsee, se lieenee itsestään selvää.

Ja kun Suomen vapautumisen hetki oli koittanut, silloin astui marsalkkamme esiin ja tarjosi johtajataitonsa ja -kokemuksensa kansansa käytettäväksi.

Uusi vaihe sekä sotamarsalkan että Suomen kansan elämässä oli alkanut.

Nykyinen suomalainen sukupolvi on saanut kestää ankaria koettelemuksia, ehkäpä ankarampia kuin mikään sukupolvi ennen meitä. Mahtuuhan vajaaseen neljännesvuosisataan kokonaista kolme raskasta sotaa. Mutta sekä muinainen että nyt eletty historia on meille opettanut, että kestävyys, lujus ja yksimielisyys saa ihmeitä aikaan. Sen on myös marsalkkamme meille näyttänyt.

Suomen kansalle on koittava suuri, vapaa, ihmeellinen tulevaisuus.

Suomen Marsalkan juhlapäivänä kohdistuu koko jakamattoman, yksimielisen, taistelevan Suomen kansan rajaton kiitollisuus häneen, sotilaaseen ja valtiomieheen, joka on johtava Suomen kansan armeijan raskaissa taisteluissa lopulliseen voittoon.

Suomen Marsalkka

Suuren sotilaan ja valtiomiehen elämäntyö

Maailmansodan puhkeaminen elokuussa 1914 avasi yhtäkkiä ennen arvaamattomia mahdollisuuksia Suomen itsenäisyysaateen toteuttamiselle. Venäjä, sortajamme, oli näet kerrankin saanut sellaisen vihollisen, jolla oli voimaa ja kykyä sen kukistamiseksi: Saksan valtakunnan. Ja niinpä ryhdyttiinkin Suomessa heti aktiiviseen työhön Suomen vapauttamiseksi Venäjän kynsistä. Tuloksena tästä aktiivisesta itsenäisyysliikkeestä oli suomalaisen jääkäripataljoonan perustaminen Saksaan ja vapaustaitelua valmistelevat järjestöt kotimaassa.

Venäjän vallankumouksen puhkeaminen maaliskuussa 1917 näytti kuitenkin tuottavan Suomelle vapautuksen ilmaiseksi. Ja valtiopäivät julistivat saman vuoden joulukuun 5 päivänä Suomen itsenäiseksi, johon saatiin myös silloin vielä tarpeelliseksi katsottu Venäjän vallanpitäjien, Leninin ja hänen äskän valtaanpäässeeseen bolshevikkihallituksensa suostumus.

Kaikki merkit viittasivat kuitenkin siihen, että tämä oli vain lumetta ja että Suomen oli pakko, todellisen itsenäisyyden saavuttaakseen, se taistelemalla itselleen hankkia. Venäjän vallankumouksen kaaos epäjärjestyksineen, ryöstöineen ja murhineen oli näet levinnyt Suomeenkin tänne majoitettujen vallankumousinnosta kurittomaksi käyneitten venäläisten joukkojen mukana. Eikä Suomen hallituksella ollut valtaa eikä keinoja järjestyksen turvaamiseksi maassa, vielä vähemmän itsenäisyyden puolustamiseksi siltä ulkonaiselta vaaralta, jota bolshevistinen Venäjä, Suomelle antamasta itsenäisyystunnuksesta huolimatta, yhä merkitsi — ja aina merkitsee. Itsenäiseksi julistautuneelta valtakunnalta puuttui näet kokonaan aseellinen voima. Suomalainen jääkäripataljoona oli vielä Saksan itärintamalla ja itsenäisyysmiesten vapaustaistelun varalta organisoimat suojeluskunnat olivat vailla aseita ja ammattitaitoista johtoa. — Muistakaamme, että meidän oma kansallinen sotaväkemme oli ollut Venäjän valtakunnan turvallisuudelle muka vaa-

rallisena, lähes kaksi vuosikymmentä lakkautettuna. — Ennen kaikkea kaivattiin kipeästi tulevan taistelun arvovaltaista ja pätevää johtajaa.

Tällainen oli tilanne maassa, kun itsenäisyystaistelun valmistelijain huomio kiintyi kenraaliluutnantti, vapaaherra *Gustaf Mannerheimiin*.

Vapaaherra Gustaf Mannerheim kuului Suomen historiassa mainetta ja arvonantoa saavuttaneeseen sukuun. Hänen isoisänsä isä, suvun suomalaisen haaran kantaisä, kreivi C. E. Manner-

Mannerheim shevaljeerikaartin kornettina v. 1891.

heim oli korkeissa hallinnollisissa viroissa ollut erittäin etevällä ja vaikuttavalla tavalla rakentamassa sitä autonomista, itsehallinnollista Suomea, joka syntyi sen jälkeen kun Suomi vuosien 1808—1809 onnetoman sodan jälkeen oli eroitettu Ruotsin yhteydestä. Hänen isoisänsä oli Wipurin hovioikeuden ensimmäinen presidentti kreivi C. G. Mannerheim joka myös oli tunnettu eurooppalaisen maineen saaneena luonnontieteilijänä. Hänen vanhin sisarensa oli maamme sairaanhoitajatarkoulutuksen uudistaja, Helsingin kirurgisen sairaalan ylihoitajatar Sophie Mannerheim, ja hänen vanhin veljensä, pankinjohtaja, kreivi C. Mannerheim, kuului sen vastarinnan eturivin miehiin, joka maassamme oli ryhtynyt Venäjän 1899 alkamaa sotapolitiikkaa vastustamaan ja oli sen vuoksi kenraalikuvernööri Bobrikovin toimesta karkoitettu maanpakoon.

Nuoremman veljen, vapaaherra Gustaf eli Kustaa Mannerheimin toiminta oli tapahtunut pääasiassa ulkopuolella maan rajojen, ja hän oli sen vuoksi, pientä piiriä lukuunottamatta, kotimaassaan varsin tuntematon. Hänen elämänvaihteensa olivat, lyhyesti sanottuna, seuraavat:

Carl Gustaf Emil Mannerheim oli syntynyt kesäkuun 4. p:nä 1867 isänsä omistamassa Louhisaaren kartanossa Askaisten kappelissa Turun puolella. Käytyään Suomen kadettikoulun ja suorittuaan ylioppilastutkinnon Helsingin yliopistossa 1887, hän jatkoi sotilaallisia opintojaan Nikolain ratsuväkikoulussa Pietarissa. Upseeriksi tultuaan 1889 hän rupesi, suomalaisten nuorukaisten kesken silloin vielä tavalliseen tapaan, sotapalvelukseen Venäjällä, aluksi erään rakuunarykmentin kornettina. Hän palveli sitten eri joukko-osastoissa, mm. keisarinna Marian shevaljeerikaartissa ja keisarillisen hovitalihallituksessa ja upseeriratsastuskoulussa opettajana ja eskadroonan päällikkönä, yleten nopeasti, niin että hän venäläis-japanilaisen sodan sytyessä 1904, siis 31 vuotiaana, oli kohonnut everstiluutnantiksi. Hän otti osaa siihen erillisen kahden eskadroonan muodostaman joukko-osaston komentajana suorittaen rohkeita tiedusteluretkiä ja toimien sillä tavalla, että hänet helmikuussa 1905

taistelukentällä kunnostautumisen johdosta ylenettiin everstiksi.

Rauhan aikana hän jatkoi palvelustaan ratsuväkijoukoissa ja teki 1906—1908 suurenmoisen retkensä ratsain läpi koko Keski-Aasian — satujen Samarkandista Kiinan silloiseen pääkaupunkiin Pekingiin saakka. Tällä matkallaan hän suoritti, sotilaallisen päätehtävänsä ohella arvokkaita luonnon-, kansa-, kieli- ja muinaistieteellisiä tutkimuksia ja havaintoja. Matkansa sotilaallisista tuloksista hän on tehnyt selkoa Venäjän yleisesikunnan julkaisuissa ja sen eräistä tieteellisistä tuloksista suomalais-ugrilaisen seuran aika-

Keisari Nikolai II:n kruunauskulkue: Mannerheim keskellä keisarin edessä.

kauskirjassa 1912. Hänen laaja ja ihmeellisen havainnollinen ja tarkka päiväkirjansa tältä matkalta on vasta äsken tieteellisine selityksineen painettu saman seuran toimituksissa ja sekä myöskin suomennettuna julkaistu 1940 nimellä »Matka Aasian halki» sekä täydellisenä että hieman lyhennettynä laitoksena.

Vuonna 1911 hänet henkikaartin ulaanirykmentin komentajana ylennettiin kenraalimajuriksi ja hän komensi maailmansodassa 1914 erillistä Kaartinratsuväkiprikaatia Varsovassa, jonka mukana hän heti joutui maailmansodan eri taisteluihin. Erityisesti ovat kuuluisia hänen rohkeat otteensa Krasnikin ja Opätowin-Klimantowin taisteluissa Veikselin yläjuoksun tienoilla Venäjän ns. lounaisrintaman äärimmäisellä länsisiivellä elokuun ja lokakuussa 1914. Hän kunnostautui sillä tavoin, että hänet jo 1915 ylennettiin kenraaliluutnantiksi ja hän komensi ensin 12. ratsuväkidivisioonaa ja 1917 suurta rintamaryhmää, johon kuului venäläisen ratsuväkidivisioonan lisäksi useita rumaniaalaisia ratsuväki- ja jalkaväkidivisioonia, ja nimitettiin vielä samana vuonna 6. ratsuväkiarmeijakunnan komentajaksi.

Bolshevikkivallankumouksen aiheuttamien olosuhteitten pakosta hän oli syksyllä 1917 jättänyt asemansa Venäjän armeijassa ja tuli vuoden vaihteessa kotimaahansa.

Täällä huomattiin heti, että tässä oli juuri se mies ja johtaja, jota niin kipeästi kaivattiin. *Kenraali Mannerheim sai hallituksen päämieheltä, senaattori Svinhufvudilta, suulliset valtuudet ottaa komentoonsa hallituksen joukot, s.o. suojeluskunnat.* Entisen, lakkautetun Suomen sotaväen upseereista, joihin myöhemmin liittyi muutamia ruotsalaisia yleisesikuntaupseereja, hän muodosti toimintakykyisen esikunnan, matkusti esikuntineen Pohjanmaalle, Vaasaan, kauas bolshevismiin saattamasta pääkaupungista, ja laati tammikuun 25. p:nä 1918 Suomen vapaussodan ensimmäisen taistelukäskyn, jonka mukaan tammikuun 28. päivän vastaisena yönä oli ryhdyttävä tositoimiin ja kaikki Etelä-Pohjanmaalla olevat venäläiset joukot riisuttava aseista.

Tammikuun 31. päivään mennessä oli tämä käsky täytetty ja työ suoritettu. Puolenkymmentätuhatta venäläistä oli riisuttu aseista, saatu saaliiksi tuhansia kiväärejä, kymmeniä tyk-

kejä ym. aseita, jotka tulivat hyvään tarpeeseen heikosti aseistetuille suojeluskuntalaisille, vallattu koko Etelä-Pohjanmaa ja niin hankittu vapaussodalle lähtöasema ja operatiotukikohta. Ja kaikki tapahtui viimeisellä hetkellä, sillä samanaikaisesti oli punakapina Helsingissä puhjennut.

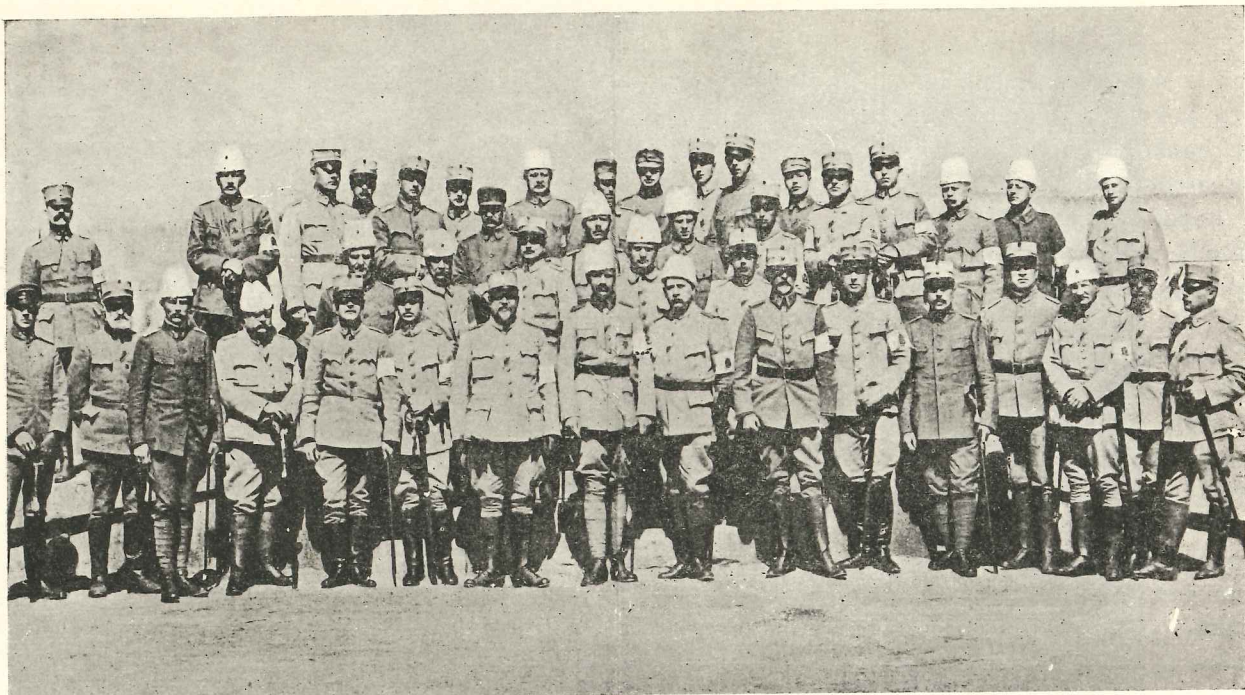
Tämä oli kuitenkin vain alku- tahti. Kenraali Mannerheimilla oli vielä inhimillisesti katsoen ylivoimainen tehtävä edessään. Mutta hän suoritti sen. Hän kokosi persoonallisuutensa voimalla kaikki, jotka vapaustaistelun valmistamiseksi olivat työskennelleet, yhtenäiseen rintamaan, vanhat ja nuoret aktivistit, Saksan koulun käyneet jääkärit ja vanhan Suomen sotaväen miehet, suojeluskunnat, ulkomailta tulleet vapaaehtoiset ja vanhat sotatoverinsa maailmansodan rintamilta, pani kunkin parhaalle mahdolliselle paikalleen: loi kaikesta tästä Suomen armeijan ja johti sotilaallisella neuvoudellaan tämän armeijan voittoon sekä toteutti näin sen, mikä itsenäisyyttä julistettaessa vielä oli ollut vain paperilla.

Ensimmäisen vapaussotamme johdon lopullinen historia on vielä kirjoittamatta. Mutta mitä tarkemmin sitä tutkitaan, sitä suuremmaksi kasvaa ylipäällikön itsensä persoonallinen osuus. Armeija oli luotava tyhjästä, organisatio suoritettava alusta alkaen ja kaikkialla näkyvä ylipäällikön yksityiskohtaisesti ohjaava käsi. Tämä koskee jos mahdollista vielä suuremmassa määrin varsinasta sodan johtoa, jossa, kun päällystö oli suurimmaksi osaksi nuorta tai muuten kokemattonta, kaikkialla tarvittiin ylipäällikön yksityiskohtaista asiaan puuttumista. Ja kaikkeen riitti häneltä joustavaa kykyä ja energiaa, jota kaiken lisäksi tarvittiin myös niin sanoaksemme sodan poliittisessakin johdossa. Ensimmäisen vapaus-

taistelumme saavutukset ovat suuremmassa määrässä kuin mitä sotahistoriasta yleensä tunnetaan, ylipäällikön suoranaisen persoonallisen toiminnan aikaansaannosta.

Eikä tässä kyllin. Kun aseellinen taistelu oli suoritettu ja Suomi maailmansodan päättyessä ja Saksan sortuessa joutui voittamattomilta näyttäviin vaikeuksiin, hän *Suomen valtionhoitajana*, miksi Suomen valtiopäivät olivat hänet joulukuussa 1918 valinneet, johdatti tämän itsenäisyyden itselleen taistelleen nuoren valtakunnan ensimmäisen purjehduksen kansain-

Vapaussodan päämaja (kenraali Mannerheim keskellä) Ritarihuoneen edustalla Helsingissä.

välisen politiikan silloin erityisen vaarallisten karikkojen läpi turvalliseen satamaan. Vahvistettuaan Suomelle uuden tasavaltaisen hallitusmuodon sen monarkisen sijalle, joka, perintönä Ruotsin vallan ajoilta oli ollut toistasataa vuotta autonomisen Suomen valtioelämän perustana, mutta joka nyt Venäjän tsaarin ja Suomen suuriruhtinaan kukistuttua oli käynyt mitättömäksi,

kenraali Mannerheim astui valtionhoitajan asemastaan heinäkuussa 1919 yksityiselämään.

Lyhyenä valtionhoitaja-aikanaan hän ehti osoittaa vakavaa pyrkimystä Suomen kansan yhtenäistämiseksi, sen sosialisten epäkohtien poistamiseksi ja ennen kaikkea sodan haavojen parantamiseksi. — Hänen mielipiteensä kapinavankien kohtalosta oli aivan toinen kuin mitä onnettomana vuoden 1918 kesänä, hänen ollessaan poissa asioiden johdosta, toimeenpantiin. —

Yksityishenkilönä toimiessaan hän on käytännössä ja tositeissa suuremmoisella tavalla osoittanut tätä samaa sosialisten kysymysten ymmärtämystä. Hänen perustamansa »Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto» taistelee tarmokkaasti yhtä yhteiskuntamme pahimpaa epäkohtaa, huonoa lastenhoitoa ja siitä johtuvaa suurta pienten lasten kuolleisuutta vastaan, ja Suomen Punainen Risti, jonka johdossa hän on kohta kaksi vuosikymmentä ollut, on myöskin, hänen aloitteestaan, ulottanut toimintansa alkuperäistä laajemmalle, nim. työhön yleisen kansanterveyden kohottamiseksi.

Toistakymmentä vuotta kenraali Mannerheim eli yksityishenkilönä, kunnes Lapuan liikkeen isänmaallisen herätyksen vaikutuksesta huomattiin, että Suomella ei ollut varaa jättää sellaista

Kenraali Mannerheim Seinäjoella maaliskuussa 1918.

Kenraali von der Goltz saapuu tervehtimään Mannerheimiä Mikkeliin vapaussodan aikana.

Valtionhoitaja Mannerheim ja Tanskan kuningas Kristian X Köpenhaminassa.

voimaa käyttämättä. Presidentti Svinhufvud nimitti hänet ensi työkseen astuttuaan virkaansa v. 1931 *puolustusneuvoston puheenjohtajaksi*. Samalla järjestettiin puolustusneuvoston toiminta sellaiseksi, että se todella saattoi sotilaallisella ammattitaidolla johtaa puolustusvalmiutemme kehittämistä. Ja tästä lähtien keskitti kenraali Mannerheim kokemuksensa ja suurenmoisen harrastuksensa puolustuslaitoksemme kuntouttamistyöhön, sen uuden organisation, aluejärjestelmän, toimeenpanon ohjaamiseen ja tehostamiseen, ja pani erityisesti vaakalaudalle koko auktoriteettinsa maanpuolustuksen aineellisten välineitten hankkimisen mahdollistamiseksi. Ulkonaisena merkinä siitä, että kenraali Mannerheimin ansiot eivät vain palautuneet virallisen Suomen muistiin vaan että niille taas tiedettiin antaa arvo, oli hänen nimittämisensä heti vapaussodan 15-vuotispäivän jälkeen *itsenäisen Suomen sotamarsalkaksi*.

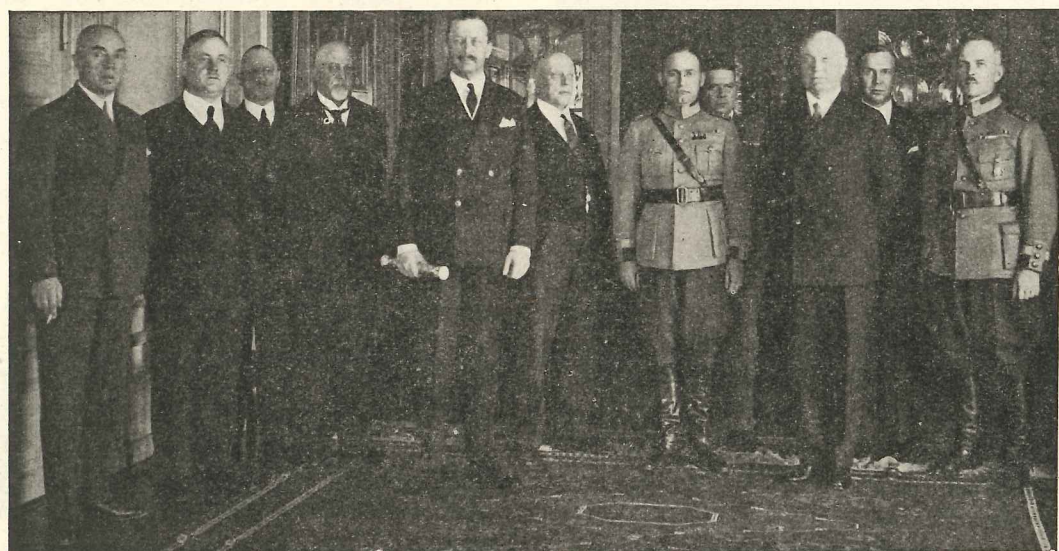
Sotamarsalkka Mannerheim sai kyllä kansamme laajat piirit, jopa poliitikotkin ymmärtämään että »aika, jolloin paljain rinnoin ja pelkkään urhoollisuuteen luottaen käytiin sota, on auttamattomasti ohi». Mutta tämä tapahtui mitä viralliseen Suomeen tulee, liian myöhään. Kun näet vainolainen syksyllä 1939 uhkasi maamme, oli puolustuksemme aseellinen varustau-

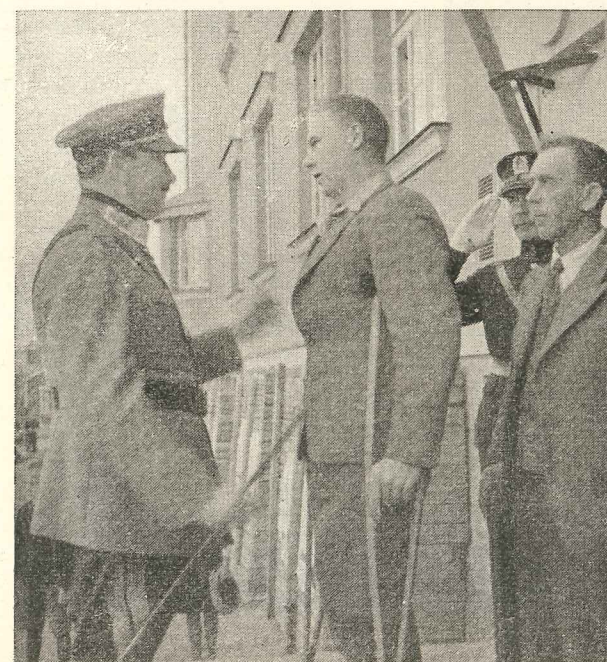
Vieressä: Valtionhoitaja Mannerheim työpöytänsä ääressä. Alhaalla: Mannerheim on saanut marsalkan sauvansa toukokuun 19. p:nä 1933.

tuminen hyvin keskeneräistä ja sen diplomaattinen valmistelu aivan olematon. Vaillinaisin varustuksin ja yksin, ilman liittolaisia jouduimme puolustamaan maatamme. Mutta puolustuslaitoksemme uusi tehokas organisaatio, aluejärjestelmä, oli pääasiassa toteutettu ja sitä oli vielä syyskesällä 1939 suurilla sotaharjoituksilla menestyksellisesti kokeiltu, ja mikä tärkeintä, kansamme henkinen puolustusvalmius oli täydellinen. Se vakava toivomus, jonka kenraali Mannerheim joulukuussa 1918 valtionhoitajaksi valittuna lausui, että »Suomen kansa nyt on yksimielisenä

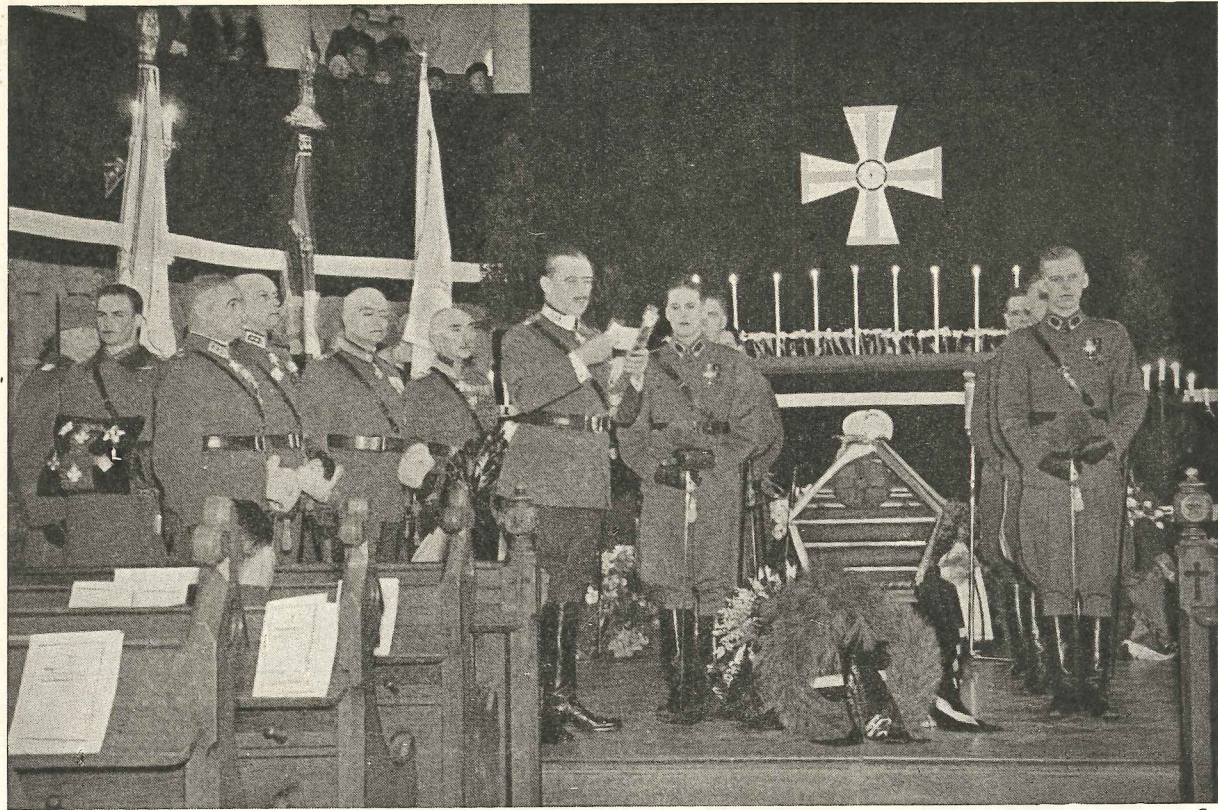
puolustava Suomen itsenäisyyttä ja vapautta», oli nyt, tosi vaaran hetkellä toteutunut. Ja kun tasavallan presidentti, heti kun vihollinen marraskuun 30. päivänä hyökkäsi rajojemme yli, nimitti puolustusneuvoston puheenjohtajan, sotamarsalkka Mannerheimin *puolustusvoimiemme ylipäälliköksi*, saattoi kansamme ja armeijamme sikäli luottavaisesti ryhtyä maanpuolustustyöhön, että sen johto oli mahdollisimman pätevissä käsissä. Suomen talvinen puolustussota 1939—1940, vaikka muodollisesti siinä jouduimme tappiolle ja olimme pakotetut katkeran koviin rauhan-

Yllä: Sotamarsalkka paraatissa 70-vuotispäivänään. Vieressä: Sotamarsalkka ja presidentti Kallio paraatissa Suurkirjon portailla. Alla: Sotainvaliidiiden ystävä.

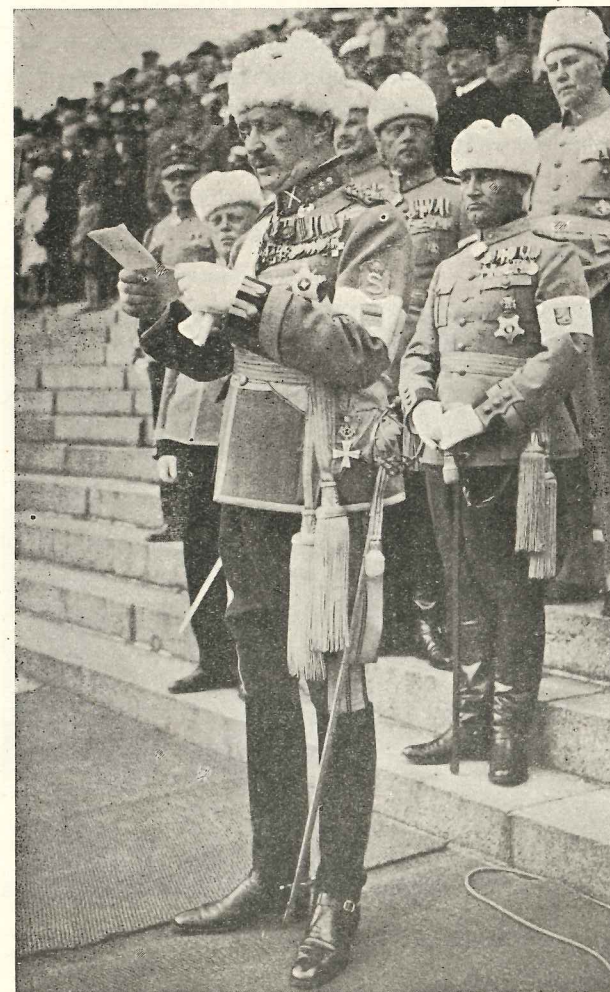
ehtoihin, oli Suomelle, sen puolustusvoimille ja niiden johdolle siveellinen voitto ja sikäli todella niinkuin sotamarsalkka vastaanottaessaan ylipäällikkyden sanoi, »vapaussotamme jatkoa ja sen loppunäytös», sillä se lopullisesti on liittännyt Suomen kansan kaikki kerrokset, kieliryhmät ja puolueet yhtenäiseksi, tärkeissä isänmaan asioissa yksimieliseksi kansaksi.

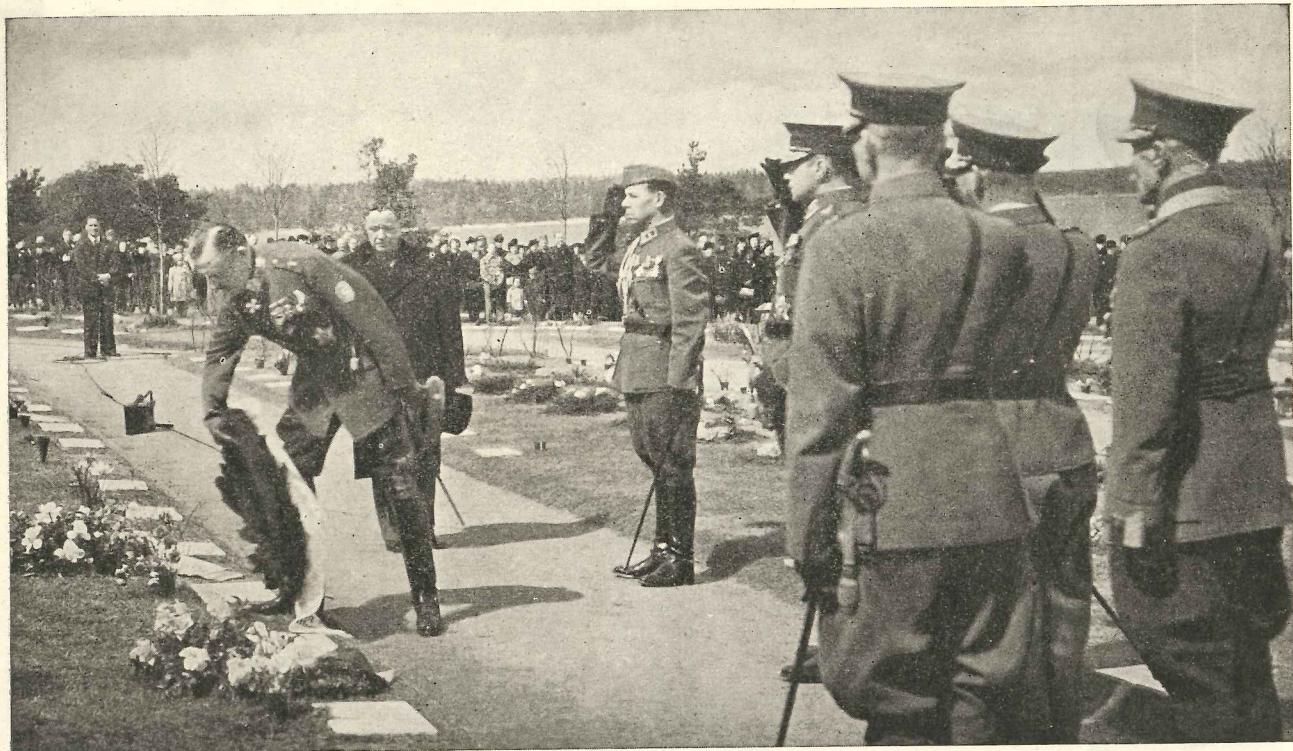
Ja tämä on sitten ollut se lohdullinen ja turvallinen lähtökohta, kun Suomen kansa kolmannen kerran saman päällikkönsä johdossa viimeksi kuluneesta kesästä lähtien käy jatkuvaa taistelua uudelleen maahan hyökännyttä vainolaista vastaan, nyt ainakin taistellakseen vihdoin siksi, kunnes lopullisesti rauhan turvaavat rajat saavutetaan.

Yllä: Sotamarsalkka puhuu kenraali-luutnantti H. Ignatiuksen muistolle.
Vieressä: Mannerheim tarkastaa Suomen Valkoisen Kaartin.

Yllä: Ylipäällikkö tervehtii reserviupseerejaan. Vas.: Sotamarsalkka puhuu. Alla: Sotamarsalkka ja presidentti Ryti laskevat seppeleen sankarihaudoille.

Jo sen perusteella, mitä sotamarsalkka Mannerheim ensimmäisessä vapaussodassamme 1918 ja Suomen valtionhoitajana 1919 suoritti, on muuan historiankirjoittaja sanonut, »ettei Suomella ole ollut eikä ole henkilöä, joka sotaisilta urotöiltään ja tuloksiltaan ja siten myös yleisänmaalliselta kannalta olisi hänen vertaisensa.» Tässä mielessä, sanoi sama kirjoittaja, hän on Suomen tähänastisen historian suurin nimi. — Ja nyt, kun Suomen

kansa ja Suomen puolustusvoimat kesäkuun 4. p:nä viettivät sotamarsalkka Mannerheimin, kolmen kovan vapaustaistelumme nerokkaan ja kokoavan johtajan, 75-vuotista syntymäpäivää, voidaan nämä ylpeät sanat hänen merkityksestään vielä suuremmalla syyllä toistaa.

Yllä: Sotamarsalkka kunnioittaa sankarivainajien muistoa seppelein. Alla: Sotamarsalkka Mannerheim ja presidentti Kallio paraatissa.

Sotamarsalkka ja Suomen lapset

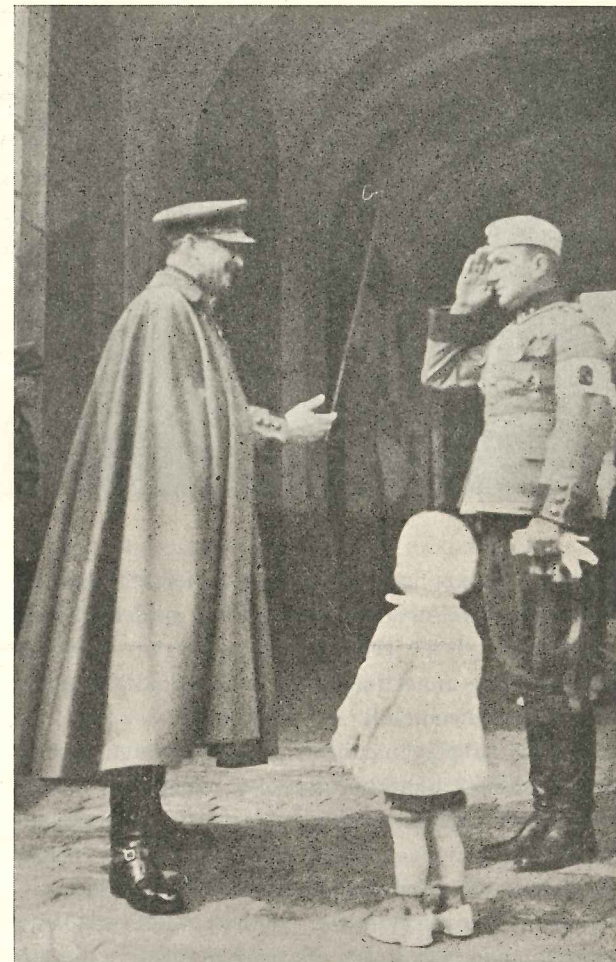
Monessa Suomen kunnassa pääkylän — kirkonkylän — keskustassa kohoaa rakennus, jota kansa kutsuu »lastentaloksi» tai »terveystaloksi» taikka jollakin muulla sen tarkoitusta ilmaisevalla nimityksellä. Tai jollei ole erityistä »lastentaloa», niin on ainakin neuvola, joka on sijoitettu sellaiseen paikkaan, että sinne eri puolilta pitäjää on helppo ja mukava tulla. Lastentalot, terveystalot ja neuvolat ovat niitä paikkoja, joissa kaikkein pienimpien terveyttä ja kehitystä valvotaan ja vaalitaan. Niissä saavat äidit opastusta kyetäkseen oikein hoitamaan omaa ja kansakunnan kalleinta omaisuutta, lasta.

Hyvin monissa pitäjissä ja jotensakin kaikissa kaupungeissa ja kauppaloissa toimivat koululääkärit, kouluhammaslääkärit ja kouluhoitajattaret huolehtien nuorisosta sinä aikana, jolloin se koulunpenkillä valmistautuu elämäkouluun.

Kautta maan aina syrjäisimpiäkin seutuja myöten maaseudun nuoriso kesäisin ahertaa maatalouskerhopalstoillaan perehtyen siten vähitellen tulevaan elämäntehtäväänsä ja samalla kartuttaen kodin ruokavaroja talven varalle.

Lukemattomat kerhot ja kurssit tarjoavat lapsille ja nousevalle nuorisolle hyödyllistä ajanvietettä ja kehittävät heidän ruumiillisia ja henkisiä ominaisuuksiaan.

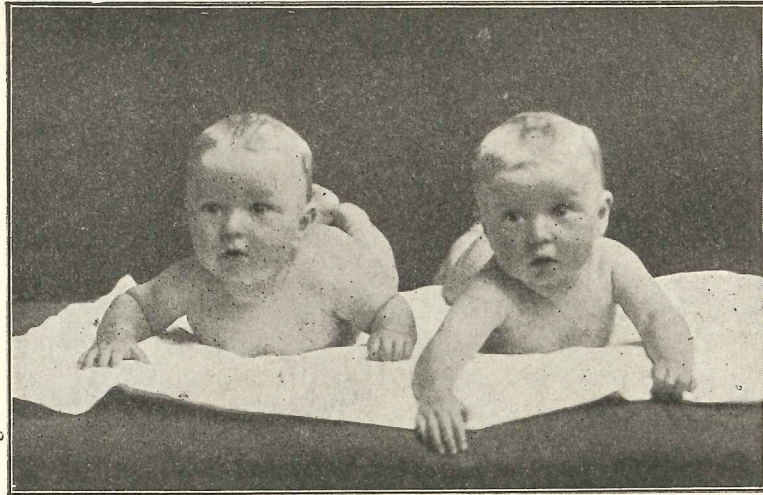
Kaikki tämä, mikä meistä nyt tuntuu niin luonnolliselta ja itsestään selvältä, ehdottoman välttämättömältä lasten ja nuorison parasta silmälläpitäen, on meillä suhteellisen äskettäin syntynyttä ja hyvin suurelta osaltaan yhden ainoan järjestön aikaansaannosta: *Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton* määrätietoisien toiminnan tulosta.

Sotamarsalkka *Mannerheimin* suureen elämäntyöhön kansamme parhaaksi sisältyttyä kauniina lukuna hänen uusia uria avannut toimintansa maan nousevan polven parhaaksi.

Jo valtionhoitajakaudellaan sotamarsalkka Mannerheim kohdisti lämpimän mielenkiintonsa lapsiin ja nuorisoon, josta oli kasvava uusi sukupolvi rakentamaan maan tulevaisuutta. Hänen monet puheensa nuorille vuonna 1919 todistavat kaikki samaa ylevää ajatusta nuorten tehtävistä ja luottamusta heihin uuden Suomen rakentajina. Huolenpito heistä sai näkyväisiäkin muotoja. Niinpä valtionhoitaja varasi vapaussodan ensimmäisenä vuosimuistopäivänä melkoisen rahasumman käytettäväksi niitten turvattomien lasten huoltoon ja kasvatukseen, jotka sodan johdosta olivat menettäneet isänsä, katsomatta siihen, kummalla puolella nämä olivat ottaneet osaa taisteluun.

Käännekohtaksi maan vapaaehtoisien lastensuojelutyön saroilla muodostui lokakuun 4. päivä 1920, jol-

loin sotamarsalkka Mannerheimin kutsusta joukko kansalaisia kokoontui hänen kotiinsa neuvottelemaan liiton perustamisesta Suomen lasten suojelemiseksi. Tällöin syntyi järjestö, jolle perustajan mukaan yksimielisesti annettiin nimeksi Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Seuraavana päivänä liiton perustaja vetosi kansalaisiin kutsuen »kaikkia Suomen naisia ja miehiä ottamaan tämän oikean asian sydämenasiakseen ja kaikkiin voimin tukemaan sitä». Maan tulevaisuus riippumattomana valtiona — sanottiin vetoamuksessa — sen sisäinen rauha ja sen kehitys vaativat meitä kasvattamaan sen koko nuorison hyväksi kansalaisiksi. Uuden järjestön päämääränä tulisi olla, »että jok'ainoa Suomen lapsi äidinkohdusta lähtien ja kautta koko kasvinaikansa saa oikeutetun osansa siitä hellyydestä ja huolenpidosta, joka yksinään voi laskea pohjan nuorten kehitykselle hyväksi ja hyödyllisiksi kansalaisiksi.»

Sotamarsalkka Mannerheim ei ole ollut vain liiton syntysanojen lausuja. Hänelle lastensuojelutyö on muodostunut yhdeksi niistä tehtävistä, joita hän

hänelle ominaisella harvinaisella tarmolla ja määrätietoisuudella alusta pitäen on mitä merkittävimmällä tavalla edistänyt. Tässä yhteydessä on mahdollonta ryhtyä kuvailemaan liiton vuosien varrella mitä monisäikeisimmäksi muodostunutta toimintaa. Liioin ei ole mahdollista edes tarkoin tehdä selkoa liiton perustajan henkilökohtaisesta osuudesta siihen kauniiseen kehitykseen, mikä liiton työsarjoilla on tapahtunut kuluneitten yli kahden vuosikymmenen aikana. Viitattakoon tässä vain eräisiin toimintamuotoihin, jotka suorastaan ovat saaneet alkunsa sotamarsalkka Mannerheimin aloitteesta.

Mutta ennen kuin niihinkään kajoamme, mainittakoon se läheinen kosketus, mikä liitolla alkutai-paleellaan oli perustajaansa. Sen kanslia sai ensimmäisen tyyssijansa sotamarsalkan omassa kodissa ja suorastaan hänen johdollaan toiminta pantiin ripeästi alulle. Mutta siitäkään pitäen sotamarsalkka on herpaantumattomalla mielenkiinnolla seurannut järjestönsä kehitystä ja sen liittoneuvoston kokouksissa sekä muissa tilaisuuksissa hän — liiton kunniamies — on hyvin

Yllä oik.: Neuvoloissa on säännöllisiä lääkärin vastaanottoja.
Yllä vas.: Erään neuvolan malliaksoiset.
Vas.: Mannerheim-liiton osastot huolehtivat pienokaisten kesävirkistyksestä.

usein ollut läsnä ottaen osaa neuvonpitoihin, tehden aloitteita ja suunnitelmia tai lausuen oman, huolellisesti punnitun mielipiteensä käsiteltävistä asioista.

Nyt, jos koskaan, ymmärretään nuorten työn merkitys ja sille osataan antaa oikea arvonsa. Nyt, jos koskaan, maa tarvitsee jokaisen nuorenkin voimat tuotantotaisteluun. On onni, että meillä on likipitään satatuhattapäinen maatalouskerholaisten joukko ikäänkuin reservinä, valmiina suorittamaan oman painavan osuutensa ja samalla esimerkiksi viljelyspalstoilla, pelloilla ja niityillä taikka kotieläintarhassa.

Maatalouskerhoajatuksen sotamarsalkka Mannerheim on tuonut maahamme ja juurruttanut sen karuun maaperäämme. Jo kevättalvella 1921 hän liitti tämän meillä aivan uuden työmuodon Mannerheimliiton työohjelmaan. Saatuaan tietää, että Tanskassa oli Yhdysvaltain esimerkin mukaisesti aloitettu maatalouskerhotoiminta, hän matkusti siihen perehtymään. Pian maatalouskerhotoiminta aloitettiin ja kohta havaittiin, että siinä oli maaseudun nuorille oivallinen »ammattikoulu». Vuosien vieressä maatalouskerhotoiminta on voittanut yhä vankemman jalansijan. Kun työ oli päässyt hyvään vauhtiin, sotamarsalkka Mannerheim antoi sysäyksen maatalouskerhojen erikoisjärjestölle, Maatalouskerholiitolle. Se tapahtui v. 1928. Jatkuvasti Mannerheimliitto ja sen perustaja edistävät maatalouskerhotoimintaa, jonka rahallinen tulos vuosittain arvioidaan kymmenissä miljoonissa markkoissa. Talvisodan riehussa sotamarsalkka Mannerheim antoi liitolleen tehtäväksi yhdessä maatalouskerhotyön erikoiselinten kanssa ryhtyä suunnittelemaan toiminnan laajentamista, jotta kaikki nuoret saataisiin mukaan turvaamaan elintarvikkeitten saantia.

Sota on kansaltamme vaatinut raskaat uhrinsa. Niitä, jotka nyt tarvitsevat koko kansakunnan huolenpitoa, ovat *sotainvaliidiiden* ohella ennen kaikkea *sotaorvot*. Kohta talvisodan ankarien taisteluitten päätyttyä sotamarsalkka Mannerheim uskoi lastensuojeluliitolleen toiminnan sotaorpojen parhaaksi. Isäntöiden taivalta oli tasoitettava ja heille varattava tilaisuus päästä kehittymään työteliäiksi kansalaisiksi sitä isänmaata varten, jonka puolesta heidän isänsä oli antanut kalleimpansa, henkensä. Mannerheimliitto oli jo varhemmin liittännyt *kummijärjes-*

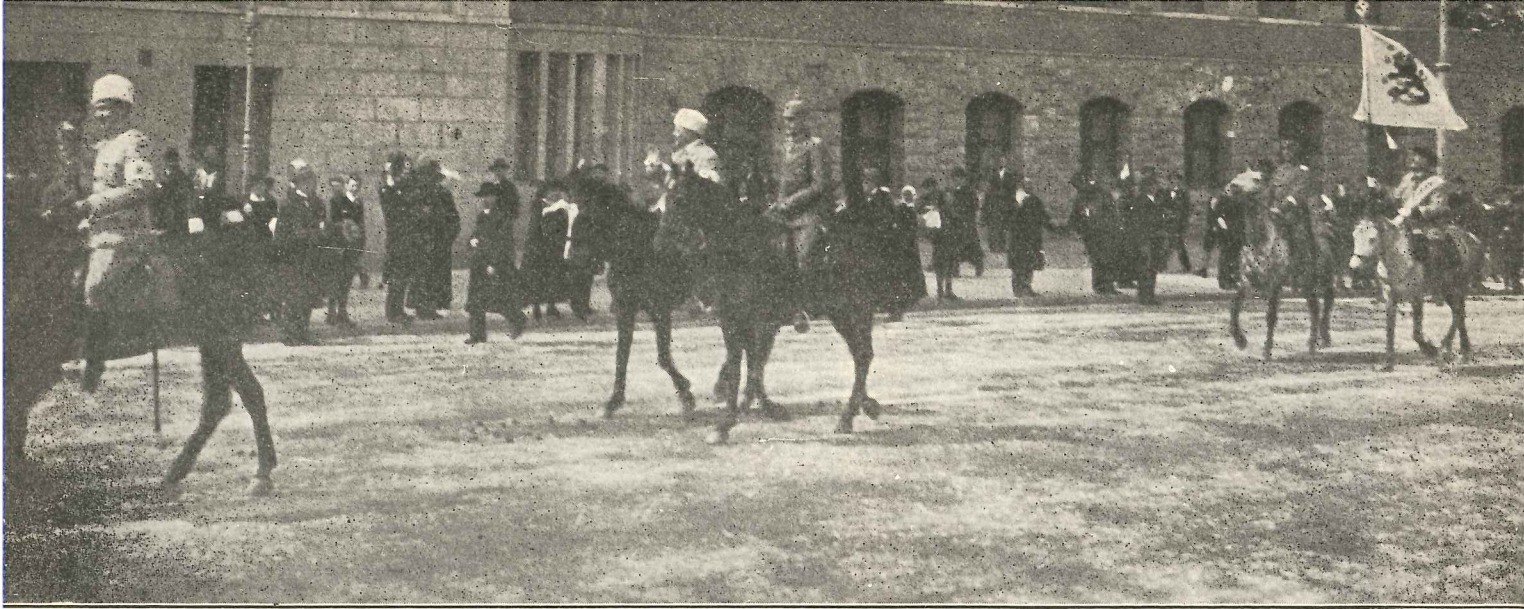
Nuorisoa lypsuhommissa.

telmän työuotoihinsa kasvavien tueksi. Nyt se oli sovellettava tähän uuteen laajaan tehtävään, kansakunnan kunniavelan suorittamiseen. Erityinen sotakummivaliokunta perustettiin ja sen vetoamus sotaorpojemme puolesta on sekä kotimaassa että monissa muissa maissa herättänyt lämmintä vastakaikua. Lähimain 30.000 sotaorpoa on täten saanut tuntevan aineellisen tuen ja lisäksi lämpimän ystävän avun.

Lapset ovat lähellä sotamarsalkka Mannerheimin sydäntä. Sen havaitsee nähdessään hänet lasten parissa. Hänen kosketuksensa kansamme pienimpiin on ollut ja on mitä läheisin. Rauhan vuosina hän usein matkoillaan pysähtyi seuraamaan Mannerheimliiton osastojen toimintaa, oli läsnä juhlatilaisuuksissa, pistäytyi maatalouskerholaisten viljelmillä tai tiedusteli lämpimällä harrastuksella terveyssisarrelta paikkakunnan lasten oloja. Lapsille hän on lukemattomat kerrat lausunut kehoituksen, kiitoksen tai rohkaisun sanoja. Ei ihme, että moni nuori säilyttää lapsuutensa suurena muistona sitä hetkeä, jolloin »itse Mannerheimi» kävi kerhopalstalla tai oli läsnä lastenjuhlassa.

Tätä vuosisataa on sanottu »lasten vuosisadaksi». Meillä sen alku voidaan lukea vuodesta 1920, Mannerheimliiton perustamisvuodesta. Itsenäisyytemme aikana lapsi on päässyt siihen asemaan, joka sille maan tulevaisuuden kannattajana kuuluu, ja nyt hän tosiaankin saa oikeutetun osansa hellyydestä ja huolenpidosta. Katoamaton kunnia tästä kuuluu suurimmalle suomalaiselle, sotamarsalkka Mannerheimille, joka lastensuojelunkin työsaralla on rakentanut noussevaa Suomea.

Anni Voipio.

V. A. Koskenniemi:

MARSKI

Jo oli tullut talvipäivän ilta,
mut pimeys ei tullut, korkealle
nous ahaat tulenloimot kaupungilta
ja heitti kajon kirkkaan taivahalle
ja moni viluissansa lämmitellä
sai lieskass' oman kodin äskeisen.
Jos silmää, sydäntä vaan oli kellä,
hän koskaan unohtaisko näyn sen!

Hän koskaan unohtaisko päivää tuota,
kun kurkihirsu murtui kehdon yli
ja äiti temmattiin pois lapsen luota
ja vanhukselle aukes surman syli,

hän unohtaisko koskaan päivää sitä,
vaikk' eläis vuosisataan tulevaan,
hän unohtaisko, kuinka kauas Itä
ja Länsi eronneet on toisistaan?

Ja jos sen joskus unhoittava oisi
— ah, uskon on muisti useasti —
niin konsanaan ei unhoittaa hän voisi,
vaan aarteensa elon loppuun asti
hän säilyttävä oisi toisen kuvan:
hän näkis Marskin tyynnä seisovan,
kuin mietteissensä, kesken luhistuvan
ja lieskoin roihuavan maailman.

Hän muistais miehen vuotten aateloiman
ja suurten tekojen ja ajatusten,
hän muistais sydämen ja käden voiman,
jok' aina karttui vaaraa vastatusten.
Ja vasten julmaa hävitystä palon
hän muistais suoran ryhdin, pystyn pään
ja mielen murtumattoman ja jalon,
niin alttiin antamahan enintään.

Ja joku intomieli nuorukainen
sai nähdä ehkä enemmänkin siellä —
ja mitä harvoin näkee silmä mainen —
nyt kertoin siitä elämänsä tiellä:
hän kuinka Marskin takaa kohottavan
sai nähdä itse Kleion kirjojaan
ja hävityksen kesken kirjoittavan
sen, mik' ei hävitä voi milloinkaan.

(Kokoelmasta Latuja lumessa)

Sotamarsalkka Mannerheim tutkimusmatkailijana

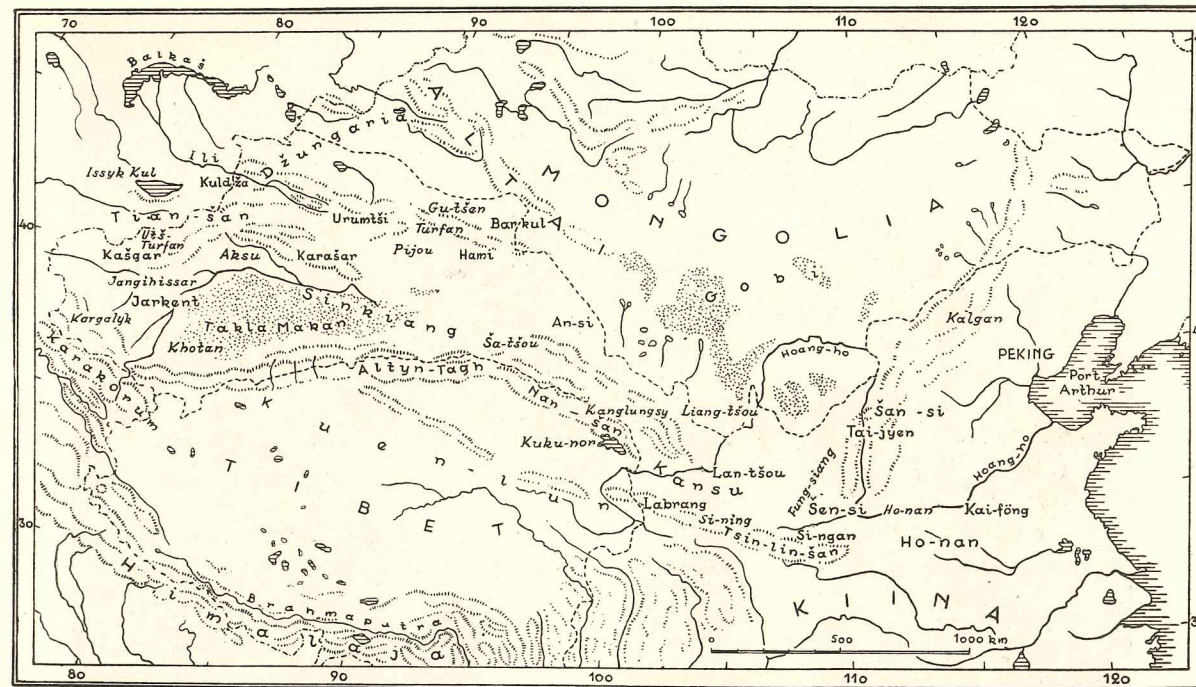
Sotamarsalkka Mannerheim oli nuoresta iästään huolimatta ansioitunut sotilas ja arvoltaan eversti saadessaan keväällä v. 1906 Venäjän yleisesikunnalta tärkeän ja samalla vaikean tehtävän. Oli juuri päättynyt Venäjän ja Japanin välinen sota Venäjän tappioksi, ja sen vuoksi yleisesikunta piti tärkeänä saada tarkkoja tietoja Kiinalle kuuluvan miltei tuntemattoman Sisä-Aasian oloista, alueelta, joka pitkän koko pituuttaan on Venäjän Aasian rajamaa. Matka oli aloitettava Venäjän Turkestanista, josta oli ensin kuljettava halki Kiinalle kuuluvan Itä-Turkestanin ja sieltä sitten varsinaisen Kiinan pohjoisten maakuntien Kansun, Shensin ja Shansin kautta Pekingiin Kiinan pääkaupunkiin.

Se osa Aasiaa, jonka halki matka oli tehtävä, kuuluu kokonaisuudessaan vuoristojen ympäröimään Aasian sisäosaan, jonka ilmaston pääominaisuutena on mantereellisuus ja siihen liittyvä kuivuus. Talvet ovat kylmät, vuoristoissa hyvin lumiset, muualla vähälumiset, kesät ylängön pääosissa kuumat ja niin niukkasateiset, että vuoristoja lukuunottamatta kasvilisuus on joko äärimmäisen niukkaa aavikkokasvillisuutta tahi aroja. Aavikkoisuuden vuoksi on asutuksia varsinaisesti vain vuoristojen rinteillä ja juurilla, missä on mahdollisuus saada jokien ja vuoripurojen tuomaa vettä viljelyksille, mutta sielläkin harvassa ja pitkien matkojen päässä toisistaan.

Tällä aavikkoisella alueella on kuitenkin ammoisista ajoista asti ollut tärkeä merkitys, sillä sen halki ovat pitkän vuoristojen juuria kulkeneet ne ikivanhat tiet, jotka ovat välittäneet yhteyttä Kiinan ja Etu-Aasian välillä ja joita Kiinan tärkeimmän kauppatavaran vuoksi on nimitetty »silkkiteiksi». Varhaisimpina aikoina on niitä pitkän ollut helpompi kulkea, sillä rau-

nioista ja hyljättyjen viljelyksien jätteistä päättäen asutus on ollut tiheämpi ja ilmastolliset oloet viljelykselle suotuisimmat kuin nykyisin. Todennäköistä on, että asutuksen vähenemiseen lisäksi ovat vaikuttaneet sotien aikoina tapahtuneet perinpohjaiset hävitykset, joiden seurauksena on ollut kastelulaitosten rappeutuminen ja aavikon hiekan leveneminen entisille viljelyksille. Kun tämän alueen halki on vaeltanut lukuisia eri kansoja, joiden rippeitä on jäänyt täällä jo varhain asuneiden kiinalaisten ja mongolien sekaan, on väestö hyvin kirjava, ja valtiolliset vaiheet ovat olleet sekavat. Edellä mainitut Kiinan pohjoiset maakunnat ovat kuuluneet Kiinaan, vaikka ne silloin tällöin ovat joutuneet pohjoisilta aroilta hyökänneiden mongoliheimojen valtaan. Länsiosa eli Itä-Turkestan oli viime vuosisadalla jonkin aikaa itsenäisenä, kunnes kiinalaiset saivat sen uudelleen valtaansa ja ovat siitä saakka pitäneet sitä hallussaan Sinkiang nimisenä Kiinan maakuntana.

Sisä-Aasia oli aivan tuntematon aluetta viime vuosisadan puoliväliin saakka, jolloin siellä kävi eräitä saksalaisia tutkimusmatkailijoita ja Englanti ja Venäjä alkoivat kilvan pyrkiä saamaan vaikutusvaltaa tällä heidän alusmaittensa välissä olevalla alueella ja lähettää sen vuoksi sinne tutkimusmatkailijoita, Englanti etelästä, Intiasta käsin, Venäjä taas luoteesta ja pohjoisesta. Sen ajan venäläisistä tutkimusmatkailijoista on kuuluisin kenraali Prshevalskij, joka 1870- ja 80-luvulla teki neljä tutkimusretkeä halki Sisä-Aasian ulottaen matkansa idässä Kiinan suurten jokien lähteille. Myöhempien aikojen tutkimusmatkailijoista on kuuluisin vielä elossa oleva ruotsalainen Sven Hedin, joka rohkealla matkallaan v. 1895 Itä-Turkestanin suuren, Takla Makan nimisen aavi-

Sisä-Aasian kartta, osoittaa ne maat, joiden kautta Mannerheimin kuuluisa ratsastusretki tapahtui päätyen Kalganiin.

kon poikki hädin tuskin pelastui kuolemasta janoon ja joka sittemmin on monilla matkoillaan tehnyt Sisä-Aasian eri seudut tunnetuiksi. Näiden ja monien muiden tutkimusmatkoista huolimatta oli Sisä-Aasia sotamarsalkka Mannerheimin retkelle lähden aikoina niin vähän tunnettu, että matkaa saattoi monessa suhteessa pitää löytöretkeilijän matkana. Virkatehtävänsä ohella, joka melkoiseksi osaksi käsitti maantieteellisiä tutkimuksia, kuului sotamarsalkan ohjelmaan arkeologisten ja kansatieteellisten aineksien keräily, joten tämä matka sai jo suunnittelultaan tieteellisen tutkimusmatkan luonteen.

Matkareitti seurasi, kuten edellä jo viitattiin, osaksi samoja valtaväyliä kuin vanhat »silkkitiet», mutta Mannerheim poikkesi monessa kohdin syrjään tunnetuimmilta seuduilta vaikeakulkuisille, harvoin käytettyille teille kartoittaakseen niitä ja etsiäkseen samalla näiden unohdettujen seutujen historiallisia vaiheita selittäviä muinaislöytöjä. Nämä mutkat pitensivät hänen kulkemansa tien, niin että hän oli, tultuaan syyskesällä 1908 Kiinan pääkaupunkiin Pekingiin, suorittanut 14 000 km pitkän eli 12 kertaa Suomen pituisen matkan, enimmäkseen vaikeakulkuisia teitä, osaksi aivan tiettömiä taipaleita.

Sotamarsalkan tällä matkallaan tekemät päiväkirjamuistiinpanot, jotka on julkaistu »Matka

Aasian halki» nimisessä kaksiosaisessa teoksessa, antavat selkeän kuvan tutkimusmatkailijasta itsestään ja hänen suorittamastaan työstä sekä sen arvosta.

Näin laajalla ja vaikeamaastoisella alueella suoritettava pitkän tutkimusmatka vaatii huolellisen valmistelun, sillä kaikki tarpeelliset kojeet ja muut sellaiset tavarat, joita ei matkan varrella voi täydentää, on otettava mukaan, mutta tavaroita ei saa olla niin paljon, että niiden kuljetus tuottaisi vaikeuksia ja hidastaisi matkaa. On selvä, että tässä tarvitaan järjestelykykyä samoin kuin itse retkelläkin, jonka pysähdyspaikoilla on aina hankittava riittävät muonaja rehuvarat seuraavia taipaleita varten. Ihmiset, joiden kanssa tällöin joutuu tekemisiin, ovat hyvin erilaisia, toiset hyväntahtoisia ja avuliaita, toiset vastahakoisia avustamaan tahi suorastaan vihamielisiä, joten matkailijalta vaaditaan ihmistuntemusta, tahdikkuutta, kykyä sopeutua vaihteleviin tilanteisiin ja tyyntä lujuuutta, mistä kaikesta päiväkirjan sivut ovat todistuksena. Suorastaan hämmästyttävä on sotamarsalkan tarmokkuus ja väsymättömyys. Taipaleet olivat jo ratsastettavaksikin useimmiten vaikeat ja väsyttävät, mutta siitä huolimatta riitti voimia ja tarmoa havaintojen tekoon, muistiinpanoihin, kartoitukseen ja yöpaikalle tultua päiväkirjan kirjoittamiseen, minkä jokainen vaatimattomiakin tutkimusmatkoja tehnyt joutuu helposti laiminlyö-